

7,1%), за чисельністю населення Україна знаходиться на 2-місці серед країн-сусідів України (дав. табл. 2.1).

До загальноючих показників економічної діяльності України для економіки в цілому відносять валовий внутрішній продукт і випуск товарів та послуг.

За допомогою таблиці 2.2 проаналізуємо динаміку ВВП у фактичних цінах, у розрахунку на одну особу, на одного зайнятого та на 1 грн. інвестицій.

Дані табл. 2.2 свідчать, по-перше, про розширене створення валового внутрішнього продукту в Україні (не враховуючи дані кризового 2009р). По-друге, темпи створення ВВП зростають з кожним роком по всім показникам. По-третє, аналізуючи ВВП у розрахунку на одного зайнятого бачимо позитивну динаміку з кроком приблизно 10тис. грн. (не враховуючи дані кризового 2009р).

За допомогою таблиці 2.3 проаналізуємо динаміку випуску товарів та послуг у ринкових цінах, у розрахунку на одну особу, на одного зайнятого та на 1 грн. інвестицій.

Аналізуючи таблицю 2.3, слід відмітити позитивну динаміку показників, як до показників 2005 року так і до показників попереднього року. Винятком є лише випуск товарів та послуг у розрахунку на 1 грн. капітальних інвестицій до попереднього року.

Динаміку і обсяги структурних зрушень в економіці регіонів України характеризує валовий регіональний продукт (ВРП), який є загальноючим показником економічного і соціального розвитку регіону.

За допомогою таблиці 2.4 проаналізуємо динаміку ВРП у фактичних цінах.

В середньому приріст ВРП в 2010 році по відношенню до 2005 року становив 141,5%, а по відношенню до 2009 року – 18,3%. Позитивним є той факт, що приріст спостерігався в усіх регіонах України, а негативним те, що різниця між максимальним та мінімальним при-

ростом велика. Різниця між максимальним та мінімальним приростом 2010р по відношенню до 2005 року становила 80,1% (Київська та Івано-Франківська області), а 2010р. по відношенню до 2009р. – 20,9% (Полтавська та Одеська області).

Виходячи з того, що регіони України суттєво різняться за площею та кількістю населення, для нівелювання розмірів регіонів, необхідно проаналізувати рівень диспропорції приросту ВРП у розрахунку на одну особу (дав. табл. 2.5).

Аналізуючи таблицю 2.5 можна зробити висновок про те, що місто Київ є лідером по виробництву валового регіонального продукту на душу населення, а різниця з мінімальним значенням вражаюча – 70424 грн. в м.Київ та 10939 грн. в Чернівецькій області (643,8%). Якщо навіть виключити з розрахунків м. Київ з припам'яними йому як столиці держави порівняльними перевагами, регіональна асиметричність даного показника на одну особу не тільки перевищує граничні розміри, а й посилюється з часом. Так в 2005 році різниця становила 271,3 % (між Донецькою та Тернопільською областями), а в 2010 році – 317,3% (між Дніпропетровською та Чернівецькою областями).

Проведений аналіз дозволяє зробити наступні висновки:

- всебічний аналіз стану країни має здійснюватися на початковому етапі стратегічного управління, охоплювати не тільки склад і взаємозв'язки його внутрішніх елементів, а й функціонування та тенденції, що складаються;
- базою для розробки відповідних економічних рішень має слугувати комплексний багатоаспектний аналіз;
- початковим етапом дослідження може слугувати аналіз: 1. економіко-географічного положення; 2. узагальнюючих показників розвитку регіону.

Список використаних джерел:

1. Баранский Н.Н. Очерки по школьной методике географии. — М.: Учпедгиз, 1954. — 208 с.
2. Всеукраїнський перепис населення [Електронний ресурс]. — Електрон. дан. — Режим доступу: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/>
3. Капітальні інвестиції в Україні у 2007-2011 роках: стат. зб. / Держкомстат України. - К. : [б. и.], 2012. - 122 с.
4. Квартальні розрахунки валового внутрішнього продукту України за 2001-2011 роки [Текст] = Quarterly gross domestic product estimates of Ukraine for 2001-2011: стат. зб. / Держкомстат України. - К. : [б. и.], 2012. - 190 с.
5. Статистична інформація Держаної Служби Статистики України [Електронний ресурс]. — Електрон. дан. — Режим доступу: http://ukrstat.org/ukr/operativ/operativ2011/ds/ator2011_u.htm
6. Україна у цифрах у 2011 році: статистичний збірник / ред. Осауленко О.Г., Забродський П.П. — К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2012. — 259 с.

Г.П. ОКАРЯЧЕНКО

*аспірант кафедри зовнішньоекономічної діяльності підприємства
Донецької Національної Технічної Університет*

АЛЬТЕРНАТИВНА ЕНЕРГЕТИКА ЯК ОДИН ІЗ ІНСТРУМЕНТІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ КРАЇНИ

Анотація: Розглянуто альтернативну енергетику як один із пріоритетних напрямів підвищення енергоефективності країни

Аннотация: Рассмотрена альтернативная энергетика как один из приоритетных направлений повышения энергоэффективности страны

Summary: The alternative energy sector as one of the priority directions of the country's energy

Скорочення світових запасів традиційних видів палива та постійне підвищення цін на енергоносії, спровокували бурхливий розвиток альтернативної

енергетики з використанням відновлюваних джерел енергії (ВДЕ).

Для того, щоб забезпечити свою енергетичну не-

залежність, держави, що не володіють достатньою ресурсно-сировинною базою, повинні інтенсивно розвивати альтернативні джерела енергії. Таким чином, в майбутньому, за прогнозами експертів, частка «зеленої» енергії в світовому виробництві електроенергії буде постійно збільшуватися.

Відновлювані джерела енергії - це джерела на основі постійно існуючих або періодично виникаючих у навколишньому середовищі потоків енергії. Відновлювана енергія не є наслідком пієспрямованої діяльності людини і це є її відмітною ознакою. Необхідність розвитку відновлюваної енергетики визначається її роллю у вирішенні наступних проблем: забезпечення сталого тепло- і електропостачання населення та виробництва в зонах децентралізованого енергопостачання; забезпечення гарантованого мінімуму енергопостачання населення і виробництва у зонах централізованого енергопостачання, які відчувають дефіцит енергії, запобігання збитків від аварійних та обмежувальних відключень; зниження шкідливих викидів від енергетичних установок в містах і населених пунктах зі складною екологічною обстановкою, а також в містах масового відпочинку населення. Є одним з інструментів підвищення енергетичної ефективності [1].

Підвищення енергетичної ефективності - це проблема, яка відноситься до будь-яких галузей і технологічних процесів. Показники енергетичної ефективності - це одні з найбільш точних індикаторів, які характеризують не тільки технічний рівень виробництва, але і рівень менеджменту. Періодично реалізовані в нашій країні заходи щодо підвищення енергетичної ефективності до цих пір не мають системного характеру і комплексного підходу при їх впровадженні, спрямовані в основному на вирішення поточних проблем та забезпечення безперебійної роботи обладнання, носять поверхневий характер.

Тому важливий перехід від покомпонентної економії енергії, окремих технічних рішень до загальної стратегії енергетичної ефективності на базі використання сучасних національних засобів та інструментів, професійного підходу до розробки та впровадження методів вдосконалення енергетичної ефективності, включаючи моніторинг і контроль, обліку всіх значущих аспектів і взаємозв'язків, і інтеграції технологій енергетичного менеджменту [2].

Дослідження в галузі поновлюваних джерел енергії, забезпечення енергетичної безпеки держави проводилися наступними вченими М. Ковалко, А. Шидловскім, В. Кухар.

За даними Державного комітету з енергозбереження, Україна щорічно споживає близько 210 млн. т у.п. паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) і відноситься до енергодефіцитних країн. На сьогоднішній день енергопотреби держави покриваються за рахунок власних ресурсів приблизно на 53%, а 75% необхідного обсягу природного газу та 85% сирої нафти і нафтопродуктів імпортується. Така структура ПЕР породжує залежність економіки України від країн-експортерів нафти і газу і являють собою загрозу для її енергетичної та національної безпеки. Виходячи з державної політики з енергозбереження, до 2015р. необхідно скоротити споживання ПЕР на 108 млн. т у.п. (у порівнянні з 1990р.). У нашій країні обсяги споживання природного газу (переважно імпортованого) в 1,7 рази більше обсягів споживання вугілля (здебільшого власного видобутку) і майже в 2 рази перевищують його питому вагу у світовому паливно-

енергетичному балансі (ПЕБ). Порівняльний аналіз структури енергоспоживання в промислово розвинених країнах світу показує, що структура ПЕБ в Україні економічно неефективна і, більш того, загрожує її енергетичної та національної безпеці. Непідготовленість промисловості до випуску енергозберігаючого обладнання, технічних засобів, необхідних для забезпечення раціонального та економного витрачання ПЕР, є серйозною причиною, яка стримує підвищення енергетичної ефективності економіки України [3].

У минулому році аудиторська компанія Ernst & Young вперше включила Україну в індекс привабливості поновлюваних енергетик країн. В початку 2012 р. Ernst & Young знову оцінила перспективність інвестицій у розвиток альтернативної енергетики в Україні. Україна належить до ринків, що розвиваються, які продовжують зростання в 2012 р., тоді як розвинені країни (Німеччина, США, Великобританія, Австралія) змушені обмежувати своє зростання. Ernst & Young зазначив закон про зелені тарифи в Україні як приклад успішних програм розвитку відновлюваної енергетики.

Україна зберегла позиції в загальному індексі - 32 місце. Навколо України розташувалися Туреччина (30 позиція), Австрія (33), Аргентина, Болгарія і Туніс розділили 34 місце. Перше-п'яте місце зберегли Китай, США, Німеччина, Індія та Великобританія. Найвищий показник України - у рейтингу сонячної енергетики - на 23 місці разом з Канадою та Румунією. Така оцінка альтернативної енергетики стала можливою після того, як австрійська Activi Solar в минулому році побудувала в Криму найбільші в регіоні сонячні електростанції - 100 МВт «Перово» і 80 МВт «Охотникове».

Разом з тим традиційно розвиваються вітрові проекти. У 2011 р. заробили 25 МВт потужності вітропарків «Очаківський» і «Новозавоський». Агентство енергоефективності очікує, що в цьому році потужності вітряних і сонячних електростанцій збільшаться ще на 600 МВт.

Компанія Activi Solar продовжує інсталяцію сонячних проєктів у Криму та готується до реалізації проєктів в південних областях України. «ДТЕК» активно займається вітровою енергетикою. Німецький концерн WKN оголосив про плани будівництва в Криму вітроелектростанцій потужністю 400 МВт. Французька компанія Nationale du Rhone готова будувати ВЕС потужністю до 200 МВт у Криму [4].

Згідно з прогнозом Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України, до 2015 року Україна зможе вийти на показники 6,4 ГВт енергії, отриманої від альтернативних джерел енергії. А до 2030 року це значення має всі шанси досягти 17 ГВт. В ході центральної події галузі, міжнародного форуму з відновлюваної енергетики та енергоефективності REF-2012 Kyiv голова Держагентства з енергоефективності та енергозбереження Микола Пашкевич заявив, що поточні події в сфері енергозбереження України наочно підтверджують готовність країни йти по енергоефективному шляху розвитку економіки [5].

Він також повідомив, що Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження розробляє Національний план дій щодо впровадження енергоефективності та розвитку поновлюваних джерел енергії на період до 2020 року.

Нацплан буде передбачати підвищення енергоефективності економіки на 20% і збільшення частки

Відновлюваних джерел у загальному споживанні енергії до 12% до 2020 року.

До початку вересня загальна кількість компаній, що експлуатують електростанції на поновлюваних джерелах енергії і реалізують електроенергію за «зеленим» тарифом, зросла до 69, а кількість таких електростанцій - до 115.

Україна за останні 3 місяці значно піднялася в світовому рейтингу країн, найбільш привабливих з точки зору інвестицій у використання поновлюваних джерел енергії, який щоквартально публікує компанія Ernst & Young. Україна - єдиний представник СНД і колишнього СРСР у рейтингу [6].

Зараз, як заявив Пашквич, є 120 діючих об'єктів ВДЕ, серед них: 78 гідроелектростанцій, 27 сонячних панелей, 13 вітропарків і 2 біоенергетичних об'єкта. Встановлена потужність перевищила 530 МВт, а вироблена електроенергія досягла 600 млн. кВт-год.

Генеральна Асамблея ООН 2012-й рік проголосила роком «стабільної енергетики для всіх». Ця ініціатива передбачає, зокрема, що до 2030 року будуть вирішені три основні завдання: забезпечення доступу до сучасних енергетичних послуг всіх жителів планети; зниження інтенсивності світового енергоспоживання на 40%, а частка відновлюваних джерел енергії в світовому енергобалансі повинна досягти 30%. Безумовно, це гарний орієнтир для країни, які хочуть бути незалежними. Сьогодні, перед Україною стоять такі складні завдання, як і перед розвиненими європейськими країнами: при подальшому розвитку промислового виробництва і збільшенні темпів зростання міст, значно скоротити енергоспоживання, зменшити використання традиційних видів палива, створити умови для максимально ефективного використання енергоресурсів та електроенергії, знизити кількість шкідливих викидів в атмосферу та інтенсивно розвивати виробництво на основі альтернативних джерел енергії. Постійне підвищення ціни на російський газ, змушує Україну орієнтуватися на використання власних ресурсів, шукати нових постачальників енергосировини і знаходити нові рішення енергетичних проблем.

Необхідно відзначити, що в Україні одним з потужних стимулів для розвитку альтернативної енергетики стало запровадження так званих «зелених» тарифів для тих, хто виробляє і продає електроенергію, вироблену в ВДЕ, а також інші податкові пільги для підприємств, що розвивають альтернативну енергетику.

Авторитетні українські та зарубіжні експерти визнають, що в Україні діють одні з найпривабливіших тарифів на альтернативну енергію і завдяки цьому йде бурхливий розвиток «зеленої» енергетики. За да-

ними Асоціації учасників ринку альтернативних видів палива та енергії України (АПЕУ) тільки в 2011 році в Україні було введено в експлуатацію близько 290 МВт «зелених» електропотужностей, з них 117 МВт - вітроенергетичних, 104 МВт - гідроенергетичних і 68 МВт - біоенергетичних потужностей (деревні відходи і відходи сільськогосподарського виробництва). Промислові потужності з виробництва моторного біопалива склали близько 30 тис. тонн. За перші чотири місяці 2012 року, виробництво електроенергії нетрадиційними джерелами виросло в 38,3 рази - до 157 100 000 кВт / ч. Аналітики компанії Ernst & Young відзначають, що, сьогодні в Україні спостерігається стійкий ріст розвитку проектів в галузі відновлюваної енергетики. При цьому багато іноземних компаній проявляють інтерес до українських проектів в силу того, що український ринок альтернативної енергії ще тільки формується, і поки тут немає гострої конкуренції. У той час як уряди деяких європейських країн вже планують скорочувати розміри «зелених тарифів» та обмежувати доступ до них. Також, по всій видимості, залучають іноземних інвесторів та оптимальні терміни окупності об'єктів альтернативної енергетики, які значно скоротилися, в тому числі, завдяки дії «зелених» тарифів.

Про неухильне зростання інтересу потенційних іноземних інвесторів до розвитку в Україні проектів альтернативної енергетики говорять і той факт, що в кінці 2011 року за «зеленим тарифом» електроенергію продавали вже 52 компанії, хоча ще на початку року таких компаній було всього 36. Директор компанії Jaspert Capital Partners Джон Макс Квін вважає, що в Україні є найбільші перспективи для розвитку альтернативної енергетики, в основному, в чотирьох основних напрямках: вітро- та сонячної енергетики, малої гідроенергетики та виробництва біопалива. Аналогічні думки дотримуються і багато інших авторитетних експертів, які вважають, що в країні є значний потенціал, обумовлений, насамперед, вигідним географічним розташуванням, сприятливими кліматичними умовами, природними ресурсами і досить високим рівнем розвитку галузей народного господарства.

Розуміючи перспективи, що відкриваються для економіки країни, уряд України робить ставку на збільшення частки альтернативних джерел енергії в енергобалансі країни і створює сприятливі умови для розвитку галузі. При цьому величезна увага приділяється підвищенню енергоефективності на виробництві та в житлово-комунальній сфері, впровадженню нових енергозберігаючих технологій, які дозволять значно скоротити використання традиційних видів палива, а в перспективі звести до можливого мінімуму закупівлі імпортного «блакитного» палива [8].

Список використаних джерел:

1. <http://fluitech.com.ua/ru/articles/106.html>
2. Крючкова С. Исследование возможностей сокращения конечного потребления энергии путем повышения энергоэффективности интеграцией технологий энергетического менеджмента / С. Крючкова. - Донецк: ДонНТУ, 2011
3. <http://www.epu.kiev.ua>
4. Энергетическая ДЕСЯТКА Украины (февраль 2012). - <http://www.inean.info/main/economy/2149.htm>
5. Энергоэффективность в Украине. - <http://recentre.com/obzor-rinka/energy-efficiency>
6. <http://podrobnosti.ua/economy/2012/10/17/864544.html>
7. Возобновляемые источники энергии в Украине. - <http://recentre.com/obzor-rinka>
8. <http://prpk.info/blogs/vozobnovljaemaja-yenergetika-ukrainy-potencial-i-perspektivy-razvitiya>